

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ БЕЗРОБІТНИХ

Досліджено особливості професійного навчання зареєстрованих безробітних. Визначено умови та порядок проходження професійного навчання. Розглянуто особливості складного договірної юридичного оформлення організації надання цієї соціальної послуги на основі дослідження суттєвих умов угод, які опосередковують відносини у цій сфері.

Проаналізовано положення чинного законодавства України, зарубіжних країн, матеріали судової практики та наведено пропозиції щодо удосконалення правового регулювання організації професійного навчання зареєстрованих безробітних.

Ключові слова: професійне навчання, зареєстрований безробітний, зайнятість, соціальна послуга, договір про професійне навчання.

Постановка проблеми. Одним із найвагоміших чинників, який підвищує конкурентну здатність осіб на ринку праці є відповідний рівень професійної кваліфікації. Здобути чи удосконалити певні знання та навички людина здатна лише в процесі навчання. Реєстрація особи у встановленому порядку [1] як безробітної надає можливість їй скористатися правом на професійне навчання, яке є важливою складовою соціального захисту громадян і водночас ефективним регулятором ринку праці у кожній країні. Актуальність обраної теми пояснюється необхідністю вивчення та правового осмислення теоретичних і практичних проблем, пошуку шляхів удосконалення чинного законодавства в частині документального оформлення правовідносин у сфері професійного навчання.

Стан дослідження. Питанню соціальних гарантій у сфері зайнятості громадян приділено належну увагу у вітчизняній науці трудового права та права соціального забезпечення. Багато науковців, зокрема: Н. Б. Болотіна, В. С. Венедиктов, В. В. Жернаков, М. І. Іншин, В. Г. Ротань, С. А. Сільченко, П. Д. Пилипенко, С. М. Прилипко, В. І. Прокопенко, О. І. Процевський, Н. М. Хуторян, О. М. Ярошенко й інші вивчали правові питання підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників. Сьогодні правові аспекти професійного навчання, зокрема зареєстрованих безробітних, займають важливе

місце у доктрині трудового права та права соціального забезпечення. Утім, нині немає комплексних правових монографічних досліджень щодо теоретичних і практичних проблем юридичного оформлення правовідносин, які виникають в означеній сфері [2; 3].

Мега статті полягає у необхідності дослідження законодавчих положень та висловлених обґрунтованих пропозицій щодо усунення законодавчих прогалин у сфері професійного навчання безробітних.

Виклад основних положень. Насамперед доцільно зазначити, що згідно з ч. 2 ст. 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III одним із видів соціальних послуг є професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації у професійно-технічних і вищих навчальних закладах, зокрема в навчальних закладах державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах, організаціях [4].

У ст. 35 Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI передбачено, що професійне навчання зареєстрованих безробітних це професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації, спрямовані на здобуття та удосконалення професійних знань, умінь і навичок, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, що здійснюються за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття [5].

Отже, професійне навчання є безкоштовною соціальною послугою для зареєстрованих безробітних. Воно фінансується за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Важливо також додати, що законодавець не роз'яснює терміни, за допомогою яких сформульоване визначення професійного навчання зареєстрованих безробітних.

Утім законодавство Республіки Молдова вказує на професійну підготовку як на комплекс професійних навичків, які дають змогу будь-якій особі провадити спеціалізовану діяльність у галузі конкретного ремесла чи професії. Професійна перепідготовка визначається як здобуття знань, специфічними для іншої професії чи ремесла, які відрізняються від раніше отриманих. Натомість, підвищення кваліфікації передбачає удосконалення професійних навичків у тій самій кваліфікації [6].

Організація професійного навчання безробітних провадиться територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції.

Основним підзаконним нормативно-правовим актом, який регулює питання договірної оформлення відносин щодо професійного навчання є Порядок професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України від 31.05.2013 р. № 318/655 (далі – Порядок № 318/655) [7]. У пункті 1.2 цього акту передбачено, що професійне навчання безробітних організується на замовлення роботодавця або для самозайнятості, провадження підприємницької діяльності, поточної та перспективної потреби ринку праці з урахуванням побажань безробітних.

Професійне навчання безробітних може відбуватися і в професійно-технічних та вищих навчальних закладах, зокрема в навчальних закладах державної служби зайнятості, і на підприємствах, в установах, організаціях.

Відповідно до п. 6.1 Порядку № 318/655 така професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації організується на договірних засадах із безробітними, роботодавцями, навчальними закладами.

Для організації відповідного професійного навчання територіальними органами укладаються у письмовій формі договори з: навчальним закладом (договір про професійне навчання безробітних у навчальному закладі); безробітним (договір про професійне навчання безробітного); роботодавцем (договір про організацію професійного навчання безробітних на замовлення роботодавця); безробітним і роботодавцем (договір про професійне навчання безробітного у роботодавця).

Також, у ст. 35 Закону України «Про зайнятість населення» передбачено, що для підвищення конкурентоспроможності безробітних на ринку праці, сприяння їх самозайнятості територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, організують професійне навчання за укрупненими (інтегрованими) робітничими професіями та іншими професіями, що користуються попитом на ринку праці.

На основі аналізу зазначених правових норм можна зробити висновки, що право на професійне навчання має кожен, хто бажає отримати професійну підготовку або перепідготовку чи підвищити кваліфікацію. В разі цього достатньо лише зареєструватися як безробітний. Жодних інших вимог до претендента на проходження професійного навчання законодавством України не встановлено.

Щоправда у багатьох країнах визначені не тільки загальні умови одержання професійного навчання, але і черговість надання такої соціальної послуги. Зокрема в Білорусії, Узбекистані [8], Киргизії [9] професійне навчання проводиться у наступних випадках:

- неможливо знайти відповідну роботу через відсутність у безробітного кваліфікації (спеціальності);
- потрібно змінити професію (спеціальність, вид занять) з огляду на відсутність роботи, яка відповідає професійним навикам, що є у безробітного;
- безробітним утрачена здатність або виникли протипоказання до виконання роботи за попередньою професією (спеціальністю) [10].

Аналогічне положення міститься у законодавстві Республіки Казахстану, Киргизії тощо. У законодавчих актах Республіки Таджикистану зазначено, що професійне навчання здійснюється і тоді, коли воно сприятиме працевлаштуванню [11].

У разі цього в ст. 19 Закону Республіки Казахстан «Про зайнятість населення» від 6. 04. 2016 р. передбачено, що у пріоритетному порядку право пройти професійне навчання мають такі категорії як інваліди; батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники та ті, хто виховує дітей – інвалідів; безробітні, які перебувають на обліку центру зайнятості більше шести місяців; особи, які вперше шукають роботу і раніше не працювали та не мають кваліфікації; особи, які звільнені з місць позбавлення волі і або пройшли примусове лікування [12].

Важливо також зазначити, що і перелік закладів, які можуть надавати професійне навчання є все ж обмеженим, тому, як видається, мали б бути визначені категорії осіб, яким надаються переваги в отримання такого виду соціальної послуги. Зокрема навчальні заклади, які бажають взяти участь у організації професійного навчання для зареєстрованих безробітних, повинні пройти відбір. Порядок здійснення останнього врегульовано наказом Міністерства соціальної політики України від 16.05.2013 р. № 269 «Про затвердження Порядку відбору навчальних закладів для організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та їх проживання в період навчання» [13].

У п. 9 зазначено, що комісія, яка затверджується керівником територіального органу Державної служби зайнятості, здійснює відбір навчальних закладів завдяки розгляду й оцінюванню пропозицій навчальних закладів за критеріями прийнятності пропозицій та формує за результатом відбору переліку навчальних закладів за окремими професіями (спеціальностями, напрямками або галузями знань) для професійного навчання зареєстрованих безробітних та (або) проживання зареєстрованих безробітних під час навчання.

У разі цього у п. 15 цього акту передбачено, що рішення комісії є підставою для укладення договорів із навчальними закладами про професійне навчання зареєстрованих безробітних та (або) проживання зареєстрованих безробітних під час навчання. Заразом, якщо професійне навчання здійснюється за індивідуальними навчальними планами й індивідуальними навчальними програмами у роботодавця чи в навчальних закладах на його замовлення, зокрема стажування у нього, тоді процедура відбору не застосовується (п. 11 Порядку відбору навчальних закладів для організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та їх проживання в період навчання за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття) [13].

Первинною ланкою у договірному процесі щодо організації професійного навчання зареєстрованих безробітних є договір про професійне навчання безробітних у навчальному закладі. Він укладається у письмовій формі між територіальним органом Державної служби зайнятості та навчальним закладом, який пройшов у встановленому порядку відбір. Отже, він є двостороннім, без участі зареєстрованого безробітного у погодженні його змісту.

Передусім йдеться про суттєві умови, без яких такий договір не може укладатися. Вони викладені у п. 6.2 Порядку № 318/655, де предметом договору про професійне навчання безробітних у навчальному закладі визначено забезпечення професійного навчання безробітних за професією (спеціальністю, напрямом або галуззю знань) із зазначенням виду та строку професійного навчання та у разі потреби забезпечення проживання безробітних у період навчання відповідно до списків осіб, що додаються до договору [13].

Отже, договір про професійне навчання безробітних у навчальному закладі укладається у письмовій формі тільки з тим закладом, яким пройшов відбір із зазначенням умов, без яких він існувати юридично не може.

Вважаємо, що таке формулювання умов договору не зовсім точно передає зміст викладеного. Адже видається, що списки осіб додаються тільки тоді, коли є потреба у їх проживанні. Насправді список осіб, які будуть проходити професійне навчання є невід'ємною складовою договору про професійне навчання безробітних у навчальному закладі. Відповідно, якщо таких бажаючих немає, то і договір укладеним бути не може. Тому, як видається, важливі умови цього договору, які визначені законодавством, потребують доопрацювання. Ними є тільки предмет, вид і строк професійного навчання. Усі інші питання сторони можуть погоджувати на власний розсуд.

Ширший перелік обов'язкових умов цього договору визначено у законодавстві Республіки Естонії. До суттєвих умов належать такі: кількість учасників навчання; час проведення навчання і тривалість у навчальних годинах, і також навчальна програма; спосіб оцінки результатів навчання; загальна вартість навчання і ціна навчальної години для учасника; умови оплати за навчання [14].

Також зазначимо, що законодавством не встановлені строки укладення договору про професійне навчання безробітних у навчальному закладі одразу після ухвалення рішення комісією щодо обрання того чи іншого навчального закладу для організації професійного навчання. Вочевидь він може бути укладений у будь-який час, коли є потреба у направленні зареєстрованого безробітного на навчання.

Однак потрібно зауважити, що відповідно до 6.3 Порядку № 318/655, на підставі договору з навчальним закладом між територіальним органом і безробітним укладається договір про професійне навчання, предметом якого є направлення безробітного на професійне навчання за професією (спеціальністю, напрямом або галуззю знань) із зазначенням виду професійного навчання, найменування навчального закладу та проходження ним повного курсу навчання у визначені строки [13].

Отже, договір про професійне навчання теж є двостороннім. Він укладається тільки між безробітним і територіальним органом Державної служби зайнятості.

На цьому етапі виникнення відносин щодо організації такого навчання можна спостерігати безпосередню участь зареєстрованого безробітного у погодженні умов цього договору. Його укладення залежить від того, що був підписаний договір про професійне навчання безробітних у навчальному закладі. Незважаючи на те, що організація професійного навчання відбувається тільки через укладення письмових договорів, типової форми для них у законодавстві України немає.

Ми вважаємо, що довільне укладення договору про професійне навчання порушує право особи на професійне навчання.

Заразом примірна форма договору про проходження професійного навчання з безробітним затверджена законодавством багатьох країн. Зокрема в Республіці Білорусії примірна форма затверджена щодо договору про професійне навчання, який укладається між безробітним та органом з праці, зайнятості та соціального захисту. Така форма договору застосовується тоді, коли безробітному гарантується працевлаштування у разі успішного його завершення, якщо цьому передувала заявка роботодавця. Тоді укладається трьохсторонній договір між безробітним, органом з праці, зайнятості та соціального захисту

й організацією. Відносини між органом праці, зайнятості та соціального захисту також укладаються на основі примірної форми [15].

Щодо направлення, на наш погляд, його потрібно розглядати як результат взаємного погодження умов професійного навчання. Водночас, безробітний виражає своє волевиявлення на укладення такого договору через подання заяви у довільній формі з проханням направити його на професійне навчання за певною спеціальністю. Проте законодавством подання заяви, як необхідного елементу виникнення таких правовідносин, не передбачається.

Направлення безробітного оформляється за встановленою формою. У ньому передбачаються такі умови як строк і вид професійного навчання, спеціальність, професія, навчальна програма тощо. Важливо зазначити, що ні у договорі, ні у направленні не зазначаються відомості про розмір допомоги в період навчання та тривалість її виплати тощо. Це теж можна віднести до недоліків законодавства. В разі цього не передбачено умови про те, що з цим направленням безробітний ознайомлюється під розписку.

Набагато більшою за обсягом є типова форма направлення у законодавстві Республіки Білорусії. У ній обов'язково зазначається дата та підпис безробітного, який ознайомився з направленням.

Зазначимо, що законодавство загалом не передбачає обов'язку територіальних органів Державної служби зайнятості роз'яснювати особі умови проходження професійного навчання. Зрештою передумовою професійного навчання мала б бути належно проведена профорієнтаційна робота.

За законодавством Республіки Молдова, безробітні, які направляються на профнавчання, проходять профконсультування з метою ознайомлення з ринком праці, вимогами до рівня кваліфікації професій (спеціальностей), можливостями та умовами навчання. В разі цього безробітним пропонуються декілька можливих і доступних варіантів вибору професій (спеціальностей) або місця навчання, з яких вони можуть вибрати найбільш прийнятні [16]. Результати профконсультування є невід'ємною частиною направлення за законодавством Республіки Білорусії [15].

В Україні договір про професійне навчання між безробітним і роботодавцем укладається тільки, якщо він навчається за індивідуальним планом або проходить стажування. В усіх інших випадках укладається договір про організацію професійного навчання безробітних на замовлення роботодавця. Сторонами цього договору є тільки територіальний орган Державної служби зайнятості та роботодавець-замовник кадрів.

Зокрема згідно з 6.4. Порядку № 318/655 у разі замовлення роботодавцем організації професійного навчання безробітних у навчальному закладі та їх працевлаштування після завершення навчання територіальним органом укладається договір з роботодавцем [13].

До договору про організацію професійного навчання безробітних на замовлення роботодавця додається список безробітних, які будуть працевлаштовані після завершення навчання. Ми вважаємо, такий договір мав би укладатися із залученням ще і третьої сторони. Йдеться про тих зареєстрованих безробітних, перелік яких є невід'ємним додатком до цієї письмової угоди.

Заразом доцільно було б у законодавстві передбачити укладення трьохстороннього договору про професійне навчання окремо з кожним зареєстрованим безробітним. У такий спосіб, як видається, можна було б оптимізувати формулювання прав, обов'язків і відповідальності сторін цього договору.

Судова практика свідчить про те, що за своїм характером такий договір є господарсько-правовим. У разі цього важливо, щоб зміст договору відповідав вимогам, які висуваються до такого виду письмових угод. Проте назву він може мати зовсім іншу. Зокрема в одній зі судових справ судом встановлено, що товариством з обмеженою відповідальністю був направлений директору районного центру зайнятості гарантійний лист про те, що товариство гарантує працевлаштування особи, яка зареєстрована як безробітна, після навчання на курсах Державного центру зайнятості «Виконання робіт на ПК за програмою користувача». Гарантійний лист підписаний директором цієї юридичної особи.

Із урахуванням зазначеного, суд робить висновок, що підписаний гарантійний лист підтверджує факт укладання угоди між районним центром зайнятості та юридичною особою, відтак товариство зобов'язане працевлаштувати громадянина [17].

Укладення договору про професійне навчання в усіх випадках, передбачено у зовсім новому за станом прийняття Законом Республіки Казахстан «Про зайнятість населення» від 6 квітня 2016 р. № 482-V. Така угода отримала законодавчу назву «соціальний контакт», до погодження умов якої залучаються одразу чотири суб'єкти. Сторонами такого договору є центр зайнятості населення, організація, що буде провадити навчання, роботодавець і безробітний. У соціальному контракті мають бути зазначені такі суттєві умови: права та обов'язки його сторін, умови оплати навчання, умови дострокового розірвання і джерела фінансування професійного навчання [18].

На наш погляд, аналогічного положення дуже бракує в українському законодавстві. Адже зовсім не логічно укладати угоди з

центром зайнятості та роботодавцем, без участі тих безробітних осіб, які повинні бути працевлаштовані. Заразом роботодавець заздалегідь бере на себе договірний обов'язок працевлаштувати таких осіб після успішного закінчення ними навчання. Їх перелік є невід'ємним додатком цього договору. Відповідно контракт повинен бути індивідуальним щодо кожного безробітного, який проходить професійне навчання. Він повинен укладатися за єдиними уніфікованими правилами. Відповідно і зміст усіх договорів буде відомий кожній зі сторін, що дасть змогу уніфікувати виклад усіх положень.

Отже, професійне навчання безробітних організовується тільки на договірних засадах. У разі цього укладаються різні за своїм змістом окремі цивільно-правові договори з безробітним, роботодавцем і навчальними закладами. Форма такого договору може бути тільки письмова.

Важливо також зазначити, що роботодавець-замовник кадрів, який має право брати участь у визначенні змісту навчання, кваліфікаційній атестації безробітних, забезпечувати проходження виробничого навчання та виробничої практики або стажування безробітних і зобов'язаний протягом 30 календарних днів із дня завершення навчання працевлаштувати безробітних.

У разі безпідставного невиконання зобов'язань, визначених договором, роботодавець відшкодовує територіальному органу загальну суму витрат на професійне навчання, проїзд до місця розташування навчального закладу та в зворотному напрямку, проживання у період навчання.

Як видається, визначення строку виконання обов'язком роботодавця щодо працевлаштування громадян не є конкретизованим з огляду на положення трудового законодавства та правил укладення трудового договору. Адже роботодавець має право на вільний добір кадрів, у разі цього він не лише повинен прийняти на роботу безробітного, але й того, який зазначений у переліку відповідно до укладеного договору.

Це певною мірою створює певні обмеження у правовому регулюванні цих питань, тому що не має ще встановленого правового зв'язку між безробітною особою та майбутнім роботодавцем. Бо договір про професійне навчання між роботодавцем і працівником не укладається. Звичайно роботодавець може і відмовити в укладенні трудового договору, але матиме відповідні матеріальні затрати, пов'язані з відшкодуванням витрат на навчання цього безробітного. Вважаємо, що професійне навчання за замовленням роботодавця повинне гарантувати працевлаштування безробітного на певний строк. Такі програми доволі успішно функціонують у різних країнах світу.

Наприклад, у Республіці Болгарії роботодавець зобов'язаний укласти договір з безробітною особою на період щонайменше 12 місяців, а також договір з інструктором/наставником на період такої ж тривалості. Цей захід спрямований на забезпечення стабільності зайнятості і навчання під конкретне робоче місце безробітних осіб із низьким рівнем освіти і кваліфікації для подальшої роботи. В разі цього на кожному особу, працевлаштовану в межах цього заходу, з державного бюджету виділяються кошти на такі цілі: заробітна плата розміром 240 левів, додаткові виплати, передбачені трудовим законодавством; щорічна оплачувана відпустка відповідно до ст. 155 Кодексу законів про працю; нарахування на фонд заробітної плати – прибутковий податок, відрахування на загальнообов'язкове пенсійне, соціальне і медичне страхування в розмірах, не менших від установленого законодавством мінімуму; додаткові виплати інструкторам/наставникам, які проводять навчання, розміром 140 левів протягом щонайбільше 24 місяців [19].

Також потребують доопрацювання законодавчі положення в частині відповідальності роботодавця за відмову у працевлаштуванні після закінчення професійного навчання. Зокрема в апеляційному порядку вирішувалася судова справа, зміст якої полягав у тому, що між міським центром зайнятості та приватним підприємством укладено договір. Предметом останнього було працевлаштування шести зареєстрованих безробітних після закінчення повного курсу професійного навчання за направлення міського центру зайнятості за професією, навчальною програмою «муляр». У межах виконання зазначеного договору міським центром зайнятості укладено договори на проходження професійного навчання з такими безробітними громадянами.

Відповідно до п. 6.4. Порядку № 318/655 у разі безпідставного невиконання зобов'язань, визначених договором, роботодавець відшкодовує територіальному органу загальну суму витрат на професійне навчання, проїзд до місця розташування навчального закладу та в зворотному напрямку, проживання у період навчання.

Суд уважає, якщо роботодавець доведе, що є об'єктивні обставини, які унеможливають виконання ним своїх обов'язків за договором, то він не буде зобов'язаний відшкодовувати центру зайнятості понесені витрати. Таке зобов'язання визначається на рівні договору. У ньому встановлено, що роботодавець не несе відповідальність за відсутність об'єктів будівництва. З цього пункту також випливає, що роботодавець працевлаштує направлених центром зайнятості осіб за наявності робочих місць на момент звернення. Якщо такі місця будуть відсутні, роботодавець звільняється від відповідальності за відмову

у прийнятті на роботу. З цією умовою договору позивач погодився, оскільки підписав його та не оспорював [20].

Також це питання є цікавим для аналізу судового рішення з касаційної скарги роботодавця. Суд робить обґрунтований висновок, що навіть якщо безробітний здобув інший фах, ніж було замовлено, але може виконувати свою роботу, то відмова від працевлаштування є безпідставною [21].

Висновки. Професійне навчання є безкоштовною соціальною послугою, яка організовується територіальним органом Державної служби зайнятості на добровільних засадах, не інакше як за волевиявленням зареєстрованого безробітного. З аналізу законодавчих положень випливає, що умови професійного навчання в Україні для громадян чітко не визначені, крім набуття статусу безробітної особи. В разі цього перелік закладів, які можуть надавати професійне навчання є все ж обмеженим, тому, як видається, мали б бути визначені категорії осіб, яким надаються переваги в отриманні такого виду соціальної послуги.

Відносини професійного навчання опосередковуються загалом чотирма відокремленими договірними зв'язками, в основі яких є письмові договори довільної форми. Такий законодавчий підхід, на наш погляд, потребує уніфікації договорів для того, щоб захистити передусім право зареєстрованих безробітних, які проходять професійне навчання, на якісне надання цієї соціальної послуги. Натомість питання встановлення в українському законодавстві типової форми договору про професійне навчання потребує подальшого наукового дослідження та є доволі дискусійним.

Уважаємо за необхідне доповнити Закон України «Про зайнятність населення» наступним положенням: «Договір про професійне навчання на замовлення роботодавця укладається територіальним органом Державної служби зайнятості, організацією, що буде здійснювати навчання, роботодавцем та безробітним. У ньому мають бути передбачені наступні істотні умови: права та обов'язки його сторін, умови оплати навчання, умови дострокового розірвання і джерела фінансування професійного навчання».

Роботодавець-замовник кадрів зобов'язаний укласти трудовий договір із безробітною особою, яка успішно завершила професійне навчання на період щонайменше 12 місяців.

Відтак передумовою виникнення відносин у сфері організації професійного навчання зареєстрованих безробітних, мав би бути єдиний договір професійного навчання, у погодженні умов якого повинні брати участь усі суб'єкти, що несуть відповідальність за належне його виконання.

Такі доповнення, ми вважаємо, зможуть гарантувати якісне надання соціальної послуги професійного навчання зареєстрованим безробітним.

1. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 р. № 198 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 62.

2. Шабанов Р. І. Професійне навчання в системі заходів сприяння зайнятості населення / Р. І. Шабанов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки. – 2014. – Вип. 5. – Т. 1. – С. 331–337.

3. Бідюк Н. М. Професійне навчання безробітних у США: теорія і практика: монографія / Н. М. Бідюк. – Хмельницький, 2009. – 541 с.

4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – Ст. 171.

5. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – Ст. 1284.

6. Об утверждении Положения о порядке организации профессионального обучения безработных: Постановление Правительства Республики Молдовы от 05.09.2003 г. № 1080 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=295665&lang=2>

7. Про затвердження Порядку професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних: наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України від 31.05.2013 р. № 318/655 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 51.

8. О внесении изменений и дополнений в Закон Республики Узбекистан «О занятости населения»: Закон Республики Узбекистан от 1.05.1998 г. № 616-I [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.lex.uz/pages/GetAct.aspx?lact_id=51763#51796

9. О содействии занятости населения: Закон Кыргызской Республики от 3. 08. 2015 г. № 214 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111258>

10. Об утверждении Положения о порядке организации профессиональной подготовки, переподготовки и повышения квалификации безработных: Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 12.10.2006 г. № 1334 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://trud.grodno-region.by/ru/zaniatost/obuch>

11. О содействии занятости населения: Закон Республики Таджикистан от 28.12.2005 г. № 137 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://medt.tj/documents/main/normativno-pravovie-akti/zakonodatelnie-akti/ru/02525-ru.pdf>

12. О занятости населения: Закон Республики Казахстан от 6.04. 2016 г. № 482-V [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38847468#pos=1;-307

13. Про затвердження Порядку відбору навчальних закладів для організації професійного навчання зареєстрованих безробітних та їх проживання в період навчання: наказ Міністерства соціальної політики України від 16.05.2013 р. № 269 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 45.

14. Об условиях и пособиях рынка труда: Закон Эстонской Республики от 28.09.2005 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.juristaitab.ee/sites/www.juristaitab.ee/files/elfinder/ruseadused/ЗАКОН%20ОБ%20УСЛУГАХ%20И%20ПОСОБИЯХ%20РЫНКА%20ТРУДА_01.07.2015.pdf

15. Об утверждении Положения о порядке организации профессиональной подготовки, переподготовки и повышения квалификации безработных: Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 12.10.2006 г. № 1334 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://trud.grodno-region.by/ru/zaniatost/obuch>

16. О подготовке и переподготовке безработных: Постановление правительства Республики Молдова от 27.10.1992 г. № 697 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=293524&lang=2>

17. Постанова Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 03.07.2014 р. по справі № 804/8432/14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39952078>

18. О занятости населения: Закон Республики Казахстан от 06.04.2016 г. № 482-V [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38847468

19. Досвід Болгарії у формуванні та впровадженні політики житлових субсидій та заохочення до працевлаштування одержувачів соціальної допомоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.case-ukraine.com.ua/udoskonalennya-mexanizmiv-nadannya-zhitlovix-subsidij/>

20. Постанова Київського апеляційного адміністративного суду від 30.09.2014 р. по справі № 823/2001/14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/40713658>

21. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 16. 08.2012 р. по справі № К-3306/07 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/25743729>

Мокрицкая Н. П. Проблемы и направления совершенствования законодательства Украины в сфере профессионального обучения зарегистрированных безработных

Исследуются особенности профессионального обучения зарегистрированных безработных. Определены условия и порядок прохождения профессионального обучения. Рассмотрены особенности сложного договорного юридического оформления организации предоставления этой социальной услуги на

основании исследования значимых условий сделок, опосредующих отношения в этой сфере.

Проанализированы положения действующего законодательства Украины, зарубежных стран, материалы судебной практики и приведены предложения по совершенствованию правового регулирования организации профессионального обучения зарегистрированных безработных.

Ключевые слова: профессиональное обучение, зарегистрированный безработный, занятость, социальная услуга, договор о профессиональном обучении.

Mokrytska N. P. Problems and ways of improving the legislation of Ukraine in the field of vocational training of the registered unemployed

The article deals with the features of the vocational training of the registered unemployed as a free service, which is financed at the expense of Social Insurance Fund of Ukraine in case of unemployment. The conditions and the procedure of the vocational training are determined. It is proved that the conditions of the vocational training for citizens in Ukraine are not clearly identified, with the exception of the acquisition of the status of the unemployed person. In addition to that, a list of institutions that can provide vocational training is still limited, so you need to predict a preferential right to receive this type of social service for particular categories of citizens.

The features of the comprehensive contractual legal registration of the vocational training organization based on the research of the essential terms of the agreements that mediate relationships in this field are considered. It is substantiated that the successful completion of the vocational training on the instruction of the employer should ensure the employment of the unemployed for a period of at least 12 months.

In this case, a territorial body of the State Employment Service, the organization that will carry out the training, an employer and the unemployed conclude the agreement on vocational training on the instruction of an employer. The agreement must provide the following essential conditions: rights and duties of its parties, terms of payment, conditions of anticipated dissolution, and sources of financing of vocational training.

It is concluded that the referral for the vocational training can be considered as the result of a mutual agreement of conditions of vocational training based on the arbitrary application of unemployed persons with a request to send them to vocational training for a particular profession. The jobless would familiarize with the referral against receipt.

The provisions of the current legislation of Ukraine and foreign countries, the records of the court practice are analyzed. The suggestions of improving the legal regulation in the field of vocational training of the registered unemployed are made.

Key words: vocational training, registered unemployed, employment, social service, agreement on vocational training.

Стаття надійшла 3 лютого 2017 р.